

BYN

BYGGNADSINDUSTRINS YRKESNÄMND

ÅRSRAPPORT 2019

BYGGNADSINDUSTRINS YRKESNÄMND – Svenska Byggnadsarbetarförbundet,
Maskinentreprenörerna, Byggföretagen, Service- och Kommunikationsfacket, Seko

INNEHÅLL

NYTT YRKESUTBILDNINGSAVTAL FÖR BYGG- & ANLÄGGNINGSBRANSCHEN 4

BYN – EN ENGAGERAD YRKESNÄMND 5

SERVICE 6

SKOLFÖRLAGD UTBILDNING 7

FÖRETAGSFÖRLAGD UTBILDNING 8

OMVÄRLDEN 8

VALIDERING 10

NYTT VERKSAMHETSSYSTEM FÖR BYN 10

BYNS STYRELSE 2019 11

BYNS KVALITETSDEKLARATION

Uppdragsgivarna, våra samarbetspartners, företagen och de framtida yrkesarbetarna, ska känna respekt och trovärdighet i allt BYN förmedlar. Vi ska agera med kunskap, tydlighet och engagemang. Som serviceorganisation ska BYN leverera nytta för uppdragsgivarna.

BYNS VÄRDEGRUND

- Vi respekterar varje enskild människa oavsett kön och etnisk bakgrund
- Vi accepterar inte rasism, diskriminering eller trakasserier i någon form, varken i våra relationer med människor inom eller utanför BYN
- Vi arbetar för bra arbetarskydd, god arbetsmiljö och mångfald
- Vi följer och respekterar ingångna avtal och överenskommelser
- Vi arbetar aktivt mot svartarbete och ekonomisk brottslighet
- Vi agerar när någon utsätts för handlingar eller handlar i strid med BYNs värdegrund

NYTT YRKESUTBILDNINGSAVTAL FÖR BYGG- & ANLÄGGNINGSBRANSCHEN

I början av maj 2019 kom Byggnadsindustrins Yrkesnämnds (BYN) parter överens om ett nytt yrkesutbildningsavtal som gäller från 1 juli 2020. Det nuvarande avtalet tecknades 2006 och mycket har förändrats inom branschen och yrkesutbildningen som har drivit på behovet av ett nytt yrkesutbildningsavtal.

Yrkesutbildningsavtalet lägger grunden för den yrkesutbildning som sker i gymnasieskolan, i yrkesutbildning för vuxna och i branschens egen lärlingsutbildning i företag. Det nya avtalet säkerställer också att alla utbildningsvägar in till branschen ställs under samma tydliga kvalitetskrav.

Inom bygg- och anläggningsbranschen råder stor kompetensbrist sedan flera år tillbaka och det nya avtalet är ett viktigt steg för att få in fler människor till branschens olika yrken. Med det nya yrkesutbildningsavtalet vill BYNs parter underlätta nyanställningar med enklare regler som efterfrågas av arbetsgivare. Avtalet ger ett stärkt anställningsskydd med en tillsvidareanställning som kan inledas med en provanställning.

Det nya yrkesutbildningsavtalet medför också krav på nya stödsystem och styrdokument för att BYNs medarbetare på ett effektivt och säkert sätt ska kunna utföra det dagliga arbetet med yrkesutbildningsfrågor. I anslutning till tecknandet av det nya yrkesutbildningsavtalet beslutade BYNs styrelse att avsätta medel för att påbörja en nödvändig utveckling av system, processer och styrdokument kopplade till det nya avtalet. Denna utveckling har, utöver BYNs kanslis dagliga serviceuppdrag, upptagit större delen av arbetet inom BYN under 2019.

BYN utvecklar, tillsammans med flertalet samarbetspartners, nya system och styrdokument inom följande områden:

- IT-system och intranät – stödsystem huvudsakligen för BYN-medarbetare
- Kvalifikationer - beskriver lärandemål inom varje BYN-yrke
- BYNs anvisningar – detaljerade förklaringar till nya yrkesutbildningsavtalet
- Branschanpassad handledarutbildning – utbildning för handledare till lärlingar och APL-elever
- Valideringssystem – utvecklas enligt MYHs riktlinjer för branschvalidering
- Ny grafisk profil för BYNs verksamhet
- Resultaten från utvecklingsprojekten kommer att implementeras i BYNs verksamhet under 2020 i anslutning till övergången till det nya yrkesutbildningsavtalet.

BYN – EN ENGAGERAD YRKESNÄMND

Byggnadsindustrins Yrkesnämnd (BYN) har genom sitt mångåriga engagemang för utbildningsfrågor bidragit till att höja kvaliteten i både gymnasie- och vuxenutbildningar inom bygg- och anläggningsbranschen. Intresset för en yrkesutbildning inom gymnasieskolans bygg- och anläggningsprogram har under de senaste åren ökat och i förlängningen bidragit till att förse bygg- och anläggningsbranschen med välutbildade yrkesarbetare. Antalet ansökningar till gymnasieskolans bygg- och anläggningsprogram inför läsåret 2019/2020 minskade dock något då drygt 5 800 elever sökte till programmet jämfört med ca. 6 400 ansökningar till föregående läsår, 2018/2019.

BYN har tillsammans med flera andra yrkesnämnder inom samhällsbyggarsektorn målmedvetet arbetat under flera år för att öka attraktionskraften och medvetenheten om yrkesutbildningens möjligheter. Många gymnasie- och vuxenelever har sett hur en yrkesutbildning inom bygg- och anläggning leder till ett arbete direkt efter avslutad utbildning och utgör en bra grund för en fortsatt karriär inom byggbranschen. Att nå en balans i tillgång och efterfrågan på kompetenta och välutbildade yrkesarbetare är ett långsiktigt arbete som kräver fortsatta satsningar på flera områden.

Utvecklingen av en ny valideringsmodell är ytterligare exempel på ett BYN-projekt med målet att hitta nya medarbetare till branschen. Validering är en effektiv väg för att, mot en kvalifikation för ett yrke, fastställa en individs kompetens inom detta yrke. Det fungerar som ett verktyg för att fastställa kompetensnivån hos bl.a. nyanlända med någon form av byggutbildning eller byggerfarenhet och kommer att vara till stor hjälp för att hitta de nya resurser som branschen behöver. Validering kan även användas för att korta ner utbildningstider genom att synliggöra kunskap man redan har och för företag att effektivisera utbildningsinsatser efter faktiska kompetensbehov.

SERVICE

REGIONAL & NATIONELL SAMVERKAN

Samverkan mellan skola och näringsliv är viktigt för att förse branschen med arbetskraft och behovet av välutbildade yrkesarbetare har under 2019 legat på en fortsatt hög nivå. En mycket stor andel av de som utbildar sig till ett yrke inom bygg- och anläggningsbranschen får en anställning i direkt anslutning till att de avslutar sin yrkesutbildning. Genom samverkan i lokala programråd etableras en viktig kontakt mellan skolan och företagen bl.a. för att skapa ett välfungerande samarbete med praktikplatser (APL) under skoltiden. I samband med införandet av den nuvarande gymnasiereformen, GY11, infördes nationella programråd för gymnasieskolans samtliga yrkesinriktade program. Varje gymnasieskola med yrkesprogram ansvarar för att det ska genomföras minst två programråd per läsår. Programråden ska vara representerade av rektor, yrkeslärare, elever, företag, lokala politiker samt representanter från BYN-regionen. I dessa spelar BYNs representanter en viktig roll, bl.a. för att stärka samverkan mellan skolan och de lokala företagen, och därmed kvaliteten i utbildningen. I Skolverkets nationella programråd för bygg- och anläggningsprogrammet är BYN representerade av BYNs parter samt BYNs kanslichef. Det nationella programrådet består huvudsakligen av branschföreträdare i form av arbetsgivare, fackliga organisationer och branschens yrkesnämnder. Programrådets funktion är att säkerställa ett bra samarbete mellan Skolverket och branschföreträdarna kring yrkesutbildningens kvalitet, innehåll och utformning.

NYA LÄRLINGSANSTÄLLNINGSMÄLAN

Den 1 april 2019 öppnades en ny lärlingsanmälan upp på BYNs hemsida. Den är anpassad efter kraven i GDPR och för att kunna göra en anmälan krävs att lärlingen och handledaren identifierar sig med bank-ID. I samband med införandet av denna nya anmälan gjordes även en utrensning av personuppgifter i BYNs register. Enligt BYNs policy avseende GDPR kan inte personuppgifter som är äldre än 36 månader sparas. Detta gäller t.ex. för elever som avslutade sin utbildning under 2016 och sedan inte har tagit ut någon utbildningsbok i samband med en lärlingsanställning.

SKOLFÖRLAGD UTBILDNING

BRANSCHREKOMMENDERAD SKOLA

Kvalitet i yrkesutbildningen är viktigt för att förse bygg- och anläggningsbranschen med välutbildade yrkesarbetare. Branschrekommenderad skola är en kvalitetsmärkning som BYN erbjuder gymnasieskolor med bygg- och anläggningsprogrammets inriktningar: anläggningsfordon, husbyggnad samt mark och anläggning. De skolor som har uppfyllt de av BYN fastställda kriterierna har bedömts ha förutsättningar att ge en grundläggande yrkesutbildning som uppfyller bygg- och anläggningsbranschens krav, och har därför blivit branschrekommenderade. Kvalitetsmärkningen lanserades på hösten 2011 och gäller i två år för de skolor som har blivit branschrekommenderade. Under 2019 var 106 gymnasieskolor med bygg- och anläggningsprogrammet branschrekommenderade. Syftet med kvalitetsmärkningen är att tydliggöra branschens prioriterade förväntningar på skolor som utbildar till BYNs yrken.

VUXENUTBILDNING, AV BYN GODKÄND UTBILDNINGSGIVARE

BYN har idag 130 godkända utbildningsgivare fördelade över merparten av BYNs yrken. Systemet med Godkända utbildningsgivare är uppsatt för att kvalitetssäkra vuxenelevens grundutbildning. Utbildningen bedrivs enligt två principer där BYN i huvudsak anger Skolverkets kunskapsmål som det styrande och där det för maskinutbildning även finns ett av BYN och TYA gemensamt överenskommet måldokument. Arbetet med att höja kvalitén för denna del av grundutbildningen har pågått under flera år genom ändrade styrdokument och framför allt fler och bättre kvalitetskontroller. Under de senaste åren har BYN väsentligt ökat antalet kvalitetskontroller av godkända utbildningsgivare. Under 2019 genomfördes 12 kvalitetskontroller. Ett godkännande återkallades under året efter att kvalitetsbrister upptäcktes i samband med kvalitetskontroller av BYN.

FÖRETAGSFÖRLAGD UTBILDNING

DISTANSUTBILDNING FÖR FÖRETAGSFÖRLAGD LÄRLINGSUTBILDNING

Företagslärling är en utbildningsform där den anställde lärlingen på ett företag inom bygg- och anläggningsbranschen får sin praktiska utbildning genom arbete under handledning i företaget. Den teoretiska delen av utbildningen får lärlingen genom en distansutbildning som företaget köper av BYN. Ett avtal skapades inför 2019 mellan BYN och Liber Förlag för att tillhandahålla kvalitativa distansutbildningar till BYNs byggyrken samt ett avtal med Maskinentreprenörernas ”ME-skolan” för distansutbildning till anläggningsmaskinförare.

Sedan ett par år tillbaka har BYN ett samarbete med branschorganisationen för ställningsbyggarna (STIB) och deras utbildningsverksamhet Ställningsakademin som ansvarar för distansutbildningen av ställningsbyggare. Branschorganisationen Mobilkranföreningen ansvarar för distansutbildningen av torn- och mobilkranförare och anläggningsdykare får sin distansutbildning genom BYNs samarbete med dykskolan YRGO i Göteborg.

Under 2019 påbörjande ca 800 lärlingar sin utbildning på distans via sina företag. Av dessa var 50 % lärlingar inom husbyggnad och anläggning via Liber. Vidare gick 12 % via ME-skolan för att läsa till maskinförare och 25% läste till ställningsbyggare via STIB.

OMVÄRLDEN

BYNS TÄVLINGSVERKSAMHET 2019

BYN har genom sin tävlingsorganisation Construction Skills Sweden (CSS) haft ännu ett spännande tävlingsår. Målsättningen med BYNs satsningar på tävlingsverksamheten är att höja attraktiviteten och kvaliteten på yrkesutbildningen inom bygg- och anläggningsbranschen. Den viktigaste grunden för att nå ut med målsättningen är att få fler gymnasieskolor att delta i tävlingsverksamheten via bland annat skoltävlingar. Då Yrkes-SM genomförs vartannat år har dock skoltävlingarna inte genomförts i samma grad som under ett SM-år. Skol-SM för Maskinförare genomfördes traditionsenligt då den tävlingen sker varje år. Utöver Maskinförartävlingen i maj deltog även Construction Skills Sweden med tävlande på Yrkes-VM i Kazan, Ryssland i augusti 2019.

SKOL-SM MASKINFÖRARE

Sedan 1994 har Maskinentreprenörerna, SEKO och BYN arrangerat Skol-SM Maskinförare. 2019 organiserades tävlingen tillsammans med Wisbygymnasiet i Visby.

Tävlingen genomfördes den 17–18 maj på Gutavallen invid ringmuren i Visby, Gotland. Totalt gjorde 15 elever upp om titeln Sveriges bästa maskinförare på anläggningsmaskinerna hjullastare respektive hjulgrävare. Tävlingen består av att köra hjullastaren och hjulgrävaren genom varsin anpassad tävlingsbana med vardera tio tävlingsmoment. De tävlande körde tävlingsbanan två gånger med varje maskin och bästa tiden på vardera maskinen räknades. Några exempel på tävlingsmoment som de tävlande fick genomföra var bland annat äggpickning, flippa och stapla bildäck samt flytta marksten på en lastpall med hjulgrävaren. Lasta 10 000 kg krossmaterial på lastbil, stänga tändsticksask utan skador på asken, och köra en hink med vatten på en lastpall genom en bana med hjullastaren. Segern gick till Johan Larsson från Wisbygymnasiet, Visby. Tvåa blev Felix Johansson från Kattegattgymnasiet, Halmstad. Trea kom Marcus Bolin från Ingelstadsgymnasiet, Ingelstad. (ME-Skolan).

YRKES-VM - WORLDSKILLS KAZAN

Under fyra tävlingsdagar i slutet av augusti avgjordes Yrkes-VM – Worldskills i Kazan Ryssland där 1354 personer tävlade i 56 olika yrken. De som var på plats och tävlade för Sverige inom byggyrkena var plattsättaren Filip Sandberg från Västerås, muraren Albert Åhlenius från Uppsala samt de två betongarbetarna Oskar Eriksson och Erik Larsson från Upplands Väsby. Muraren och plattsättaren tävlar solo och betong är en lagtävling. Samtliga blev 2018 svensk mästare i sin gren och har under året efter tränat hårt för att vara redo till Worldskills i Kazan. Tyvärr blev det inte några pallplaceringar för de svenska tävlande i byggyrkena men plattsättaren Filip Sandberg fick utmärkelsen Medallion of Excellens för sin höga kvalitet i de utförda tävlingsmomenten. Han var en av sex svenska tävlanden som under Worldskills i Kazan tilldelades denna medalj.

VALIDERING

Möjligheten till att validera en individs kompetens och kunskap är ett viktigt verktyg för att rekrytera yrkesarbetare till bygg- och anläggningsbranschen. BYNs nya yrkesutbildningsavtal beskriver hur olika vägar via validering ska stödja rekryteringen till branschen.

Branschvalidering fokuserar på branschens krav på yrkeskompetens, som efterfrågas i arbetslivet och som gör individen anställningsbar inom en yrkesroll. Därför är ofta branschvalidering ett förstahands-val när syftet är att förbättra individens möjligheter på arbetsmarknaden och att få ett yrkesbevis. Ett av BYNs mer omfattande projekt under 2019 var att driva utvecklingen av BYNs nya Valideringsmodell. Den utvecklas enligt den standard för branschvalidering av yrkeskompetens som Myndigheten för yrkes-högskolan (MYH) har tagit fram på uppdrag av regeringen. En av grundpelarna i valideringsmodellen utgörs av kvalifikationer (lärandemål) som är specifika för varje yrke och som individen valideras mot. I anslutning till BYNs nya yrkesutbildningsavtal beslutade BYNs styrelse att nya kvalifikationer skulle utvecklas enligt den svenska referensramen för kvalifikationer, SeQF.

BYN tillhandahåller idag validering, genom samarbetspartners som är av BYN Godkända validerings-leverantörer. Under 2019 hade BYN samarbetsavtal med 20 godkända valideringsleverantörer verksamma på 30 orter i landet.

BYN handlägger också validering av utländska yrkesarbetare verksamma inom byggbranschen i Sverige. En person som har genomfört en yrkesutbildning i ett annat land och kan uppvisa minst 2 års arbets-livserfarenhet inom yrket kan ansöka om ett erkännandeintyg. BYN utfärdade 83 st. erkännandeintyg under 2019 varav 50 st. utfärdades till maskinförare.

NYTT VERKSAMHETSSYSTEM FÖR BYN

Det nya yrkesutbildningsavtalet ställer nya och förändrade krav på det verksamhetssystem som BYN använt sig av sedan början av 2000-talet. Det IT-baserade verksamhetssystem, också kallat registret, kan inte fullt ut möta dagens krav på ett effektivt och användarvänligt verksamhets-system. BYN är i stort behov av ett nytt IT-system för att kunna möta framtida behov och under sommaren 2019 påbörjades en förstudie för hur ett nytt system ska möta de krav som framtida användare och yrkesutbildningsavtalet ställer på BYNs verksamhetssystem. Förstudien av projektet, BYN 4.0, presenterades för BYNs styrelse i oktober 2019.

Systemet implementeras i olika faser och första delen av det nya systemet ska driftsättas den 1 juli 2020. Kategorin företagslärlingar blir först ut att ta del av systemet, detta i enlighet med det nya yrkesutbildningsavtalet.

BYNS STYRELSE 2019

BYNs styrelse består av ledamöter från de fyra organisationer som gemensamt utgör Byggnadsindustrins Yrkesnämnd. Ledamöterna väljs i samband med BYNs årsstämma, som 2019 hölls den 22 maj på BYNs kansli i Hägersten.

ORDINARIE LEDAMÖTER

FÖR BYGGFÖRETAGEN

Lars Tullstedt | Ordförande
Malin Simonetti
Johan Gillberg

SUPPLEANTER

Eva Thor

FÖR SVENSKA BYGGNADSRBETARFÖRBUNDET

Görgen Zilén | Vice ordförande
Rickard Kronlid
Bengt Westman

Tommi Hakala

FÖR MASKINENTREPRENÖRERNA

Mathias Fors

Hampe Mobärg

FÖR SEKO – SERVICE- & KOMMUNIKATIONSFACKET

Magnus Ekeljung

Rolf Hedlycke

STYRELSENS ARBETSUTSKOTT

Lars Tullstedt | Ordförande
Görgen Zilén | Vice ordförande
Mathias Fors
Magnus Ekeljung
Eva Thor
Bengt Westman

STYRELSENS VERK-STÄLLANDE UTSKOTT

Lars Tullstedt | Ordförande
Görgen Zilén | Vice ordförande
Mathias Fors
Magnus Ekeljung

BYNS KANSLI

Carina Bergström
Carolina Mallwitz
Michael Gustafsson
Ingemar Klaesson
Christian Nielsen
Magnus Nordin
Carina Sköld
Thomas Hagman
Patrycja Lewsza

BYN
BYGGNADSINDUSTRINS YRKESNÄMND